

N A R E D B A

bana kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije od 15. travnja
1.907. broj 6.889.

**o provedbi zakona od 17. siječnja 1.906. o vjeroispovjednim
odnosima.**

~~~~~  
Na temelju §. 31. zakona od 17. siječnja 1.906.  
o vjeroispovjednim odnosima odredjujem, što slijedi:

*Na §. 1. zakona.*

§. 1. Propisi o zajedničkom bogomoljenju sljedbenika sekte Nazarena i Baptista nalaze se u §-u 3. naredbe kr. zemaljske vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu i odjela za unutarnje poslove, od 12. studenoga 1.895. broj 12.200 (Zbornik 1.895., komad XX.

**Naredba** kr. hrv. slav. dalm. zemaljske vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu i odjela za unutarnje poslove, od 12. studenoga 1.895. broj 12.200.

§. 1. Sekta Nazarena i sekta Baptista nijesu zakonom priznate vjeroispovijesti.

§. 2. Sljedbenici sekte Nazarena i sekte Baptista ne smiju se siliti na izvršivanje vjerskih čina koje zakonom priznate vjeroispovijesti.

§. 3. Skupštine sljedbenika sekte Nazarena i sekte Baptista kao takovih u smislu zakona od 14. siječnja 1.875. o pravu sakupljati se nijesu dopuštene; no slobodno im je sastajati se u svrhu zajedničkoga bogomoljenja uz uvjet:

1. da sastanak bude u kući jednoga od njihovih susljedbenika;
2. da sastanak bude ograničen samo na osobe, koje kuće gospodar poznaje i koje on naročito pozove i
3. da kuće gospodar kr. kotarskoj oblasti (gradskomu poglavarstvu) obznani dan i sat sastanka barem jedan dan prije nego što će se sastanak držati.

Na ovu prijavu ne ima oblast izdati nikakove odluke.

§. 4. Brak, sklopljen po nauci Nazarenaca ili po nauci Baptista, pravno je nevaljan, a djeca iz takova braka nezakonita su.

Kod osoba, otpalih u jednu ili drugu od ovih sekta iza sklopljenja braka, prosudjuje se isti i sve iz njega izviruće posljedice po zakonima, koji glede sklapanja braka postoje za pri-

broj 87.), koja ostaje i dalje na snazi, koliko ustanove njezine nijesu dokinute zakonom od 17. siječnja 1.906. o vjeroispovjednim odnosima.

padnike one vjeroispovijesti, kojoj su supruzi za vrijeme sklopljenja braka pripadali.

Djeca, koja su rođena bilo prije bilo poslje otpada roditelja im u Nazarence ili Baptiste, smatraju se do osamnaeste godine sljedbenicima one zakonom priznate konfesije, kojoj pravno pripadaju njihovi roditelji.

Po tome se imaju takova djeca u smislu postojećih propisa o vjerozakonskom odgoju djece odgajati u onoj vjeroispovijesti, kojoj njihovi roditelji pripadaju. Ovakova se djeca dakle moraju i krstiti i u školi katehizirati i crkvu polaziti i pokapati po obredu dotične konfesije.

Roditelje, koji ne će da vrše navedene propise i dužnosti, imat će upravna oblast, čim joj to dodje do znanja, prijaviti nadležnoj sudbenoj oblasti\*), koja će po propisima §§. 140. i 178. o. g. z. protiv takovih roditelja postupati ter ih shodnim načinom prinukati na vršenje dužnosti odnosno odrediti gubitak očinske vlasti.

§. 5. Kr. kotarske oblasti (gradska poglavarstva) imaju za sljedbenike napomenutih sekta voditi zapisnike rođenih, preminulih i bračnih saveza po obrascima A. B. i C.

Tim ubilježanjem ne dobivaju bračni savezi kakav legalni karakter, već biva to ubilježnje samo iz ćudoredno-redarstvenih obzira.

§. 6. Pri svakom upisu u ove zapisnike (§. 5. alineja prva) imaju biti prisutna dva svjedoka, koji će svoju prisutnost potvrditi potpisima u zapisniku.

§. 7. Da se ovi zapisnici uzmognu točno voditi, imaju sljedbenici više spomenutih sekta svaki slučaj poroda, smrti i bračnoga saveza bezodvlačno prijaviti pod inakom prijetnjom redarstveno kaznenoga postupka po ces. naredbi od 20. travnja 1.854. odnosno po okružnici glavnog zapovjedništva kao krajiške zemaljske upravne oblasti u Zagrebu od 16. rujna 1.873. br. 8.121 unut.

§. 8. Od zapisnika rođenih i preminulih imade se po jedan prijepis u svrhu upisa u maticu dostaviti matičnom uredu one zakonom priznate vjeroispovijesti, kojoj dotična osoba zakonito pripada uslijed vjerskoga čina zakonite koje vjeroispovijesti (krštenje, obrezanje, prijelaz na koju zakonom priznatu vjeroispovijest) ili temeljem vjere svojih roditelja (n. pr. djeca katoličkih roditelja, prešlih na nazarenstvo, imaju se prijaviti katoličkomu župniku itd).

Osim toga ima se koncem svake godine prijepis navedenih triju zapisnika dostaviti nadležnoj kr. županijskoj oblasti, koja će te prijepise opet dalje podnijeti kr. vladnom odjelu za bogoštovlje i nastavu. Gradovi Zagreb i Osijek imaju ove prijepise neposredno podnašati kr. zemaljskoj vladi.

§. 9. Dosljedno ustanovi predidućega paragrafa opterećuju sljedbenike sekte Nazarena i Baptista svi imovinski tereti one konfesije, kojoj zakonito pripadaju, ter su naročito dužni podavati običajna župnička podavanja kao što su lukno, parohijal itd., do-prinašati gradnjama crkava itd.

\*) Vidi bilješku na str. 35.

§. 10. Kao što Nazarenci i Baptisti imaju vršiti sve državljanske dužnosti, tako su imenito i dužni svoju djecu, čim su za školu dorasla, marljivo i bez svakoga prigovora u školu slati.

§. 11. Mrtvaci ovih sekta imaju se pokapati na onom dijelu dotičnoga mjesnoga općinskoga groblja, koji je opredijeljen za novorođenu i prije krštenja preminulu djecu.

§. 12. Svi ovoj naredbi protivni propisi stavljaju se izvan kreposti.

### *Na §. 3. zakona.*

§. 2. Ova zakonska ustanova propisuje tek uvjete, pod kojima se inovjercu ima dati mjesto za pristojan grob na vjeroispovjednom groblju, a u slučaju točke a) i na posebnom odjelu, omeđjašenom za pojedinu vjeroispovijest u zajedničkom groblju.

Potanko uredjenje vjeroispovjednih i zajedničkih groblja u tom pogledu normirano je zakonom od 25. ožujka 1.906. o zdravstvu i naredbama, izdanim za provedbu njegovu.

### *Na §. 4. zakona.*

§. 3. Pod „inim realnim teretima“ razumijeva se naročito realno lukno i ina župna podavanja, koja su po ustanovama, što postoje, vezana za nekretnine.

### *Na §. 6. zakona.*

§. 4. Seoske ili gradske općine, koje ne budući na to obvezane posebnim pravnim razlogom (n. pr. patronatom), dobrovoljno dadu, iza kako je ovaj zakon stao na snagu, pripomoć za bogoštovne svrhe jedne konfesije, treba da i drugoj konfesiji, koja u području njihovu postoji, na njezinu molbu podijele pripomoć prema iskazanoj potrebi i u pravednom razmjeru.

Molba treba da potječe od zakonitog predstavništva crkvene ili bogoštovne općine, pa treba da u njoj bude vjerodostojnim podacima zasvjedočena potreba i iznos njezin.

O podnesenim molbama odlučuje općinsko ili gradsko zastupstvo po pravičnosti uzevši napose u obzir:

opravdanost iskazane potrebe, materijalno stanje crkvene ili bogoštovne općine, broj vjernika u području grada ili općine i iznos njihovih općinskih prinosa, iznos pripomoći, podijeljenih drugim konfesijama počevši od kreposti ovoga zakona i napokon imovinsko stanje općine.

Protiv zaključka općinskoga ili gradskoga zastupstva pripada moliteljima u smislu §-a 44. zak. članka XVI. od godine 1.870. odnosno §-a 86. zakona od 21. lipnja 1.895. o ustroju gradskih općina pravo utoka na nadležnu višu oblast u roku od 8 dana računajući od dana, kad im je takav zaključak dostavljen odnosno valjano proglašen.

§ 44. z. čl. XVI.: 1.870. Ako se zaključci skupštinski tiču pojedinaca, imadu se dotičnicima proglasiti, kojim pripada u roku od 8 dana pravo utoka na županiju i u III. molbi na zemaljsku vladu; dokle zaključak pravomoćnost ne steče, ne može se ovršiti izim slučaja policajnih i slučaja prijeke nužde.

§. 86. zak. od 21. lipnja 1.895. o ustroju grad. opć. Protiv zaključaka gradskoga zastupstva mogu oni, koji misle, da su povrijedjeni u svojem pravu, uložiti na višu nadležnu oblast utok u roku od 8 dana, računajući od dana, kojim je takav zaključak dostavljen, odnosno valjano proglašen.

Utok ovaj ima se predati kod gradskoga poglavarstva.

Utok ima obustavnu moć, a iznimci od toga pravila ima mjesta samo onda:

- a) ako to posebni zakon odredjuje;
- b) ako važni javni interesi ili prijeteća općenita opasnost bezodvlačnu provedbu zaključka zahtijevaju.

U takovom slučaju valja već u samom zaključku izreći, da se zaključak ima umah provesti te da utok ne će obustaviti te provedbe. I onda ako utok ima obustavnu moć, može gradsko poglavarstvo poprimiti privremene odredbe, podobne osigurati izvedenje napadnutoga zaključka.

### *Na §§. 9.—12. zakona.*

§. 5. Svjedoci imadu u svojoj svjedodžbi, propisanoj u §-u 10. zakona ovoga, odnosno u odgovarajućem zapisničkom očitovanju pred dušobrižnikom drugoga zaručnika (§. 10. alin. 1. u savezu s §. 12. alin. 1. zakona) ili pred upravnom oblašću (§. 10 alin. 2. u savezu s §. 12. alin. 1. zakona) prema prilikama potvrditi ili da je zaručnik pred njima zamolio svojega dušobrižnika za obavu napovijedi, a potonji da je to naprosto ili navedavši razloge uskratio ili da je

proteklo 14 dana, otkako je dušobrižnik dotičnoga zaručnika bio zamoljen za obavu napovijedi, pa da dušobrižnik nije međjutim započeo s napovijedanjem.

§. 6. Upravne oblasti I. molbe (kr. kotarske oblasti i gradska poglavarstva) zvane su supsidijarno izvršiti napovijedi mješovite ženidbe pod uvjetima §. 10. zakona.

Nadležna je ona upravna oblast I. molbe, u području koje ima uredovno sjedište dušobrižnik, koji ne će da obavi napovijedi.

§. 7. Postupak za supsidijarnu izvršbu napovijedi zameće se na zahtjev zaručnika ili njegova zakonitoga zastupnika ili iskazanoga punomoćnika. Zahtjev se može staviti pismenim podneskom ili očitovanjem u zapisnik kod nadležne upravne oblasti I. molbe.

Zahtjev mora biti potkrijepljen svjedodžbom ili zapisničkim očitovanjem dvaju punoljetnih svjedoka muškaraca po §-u 5. ove naredbe.

§. 8. Postupak valja provesti s najvećim pospešenjem.

Raspravna oblast ima odrediti, da zaručnik i svjedoci osobno pristupe, ako se to pokaže potrebnim za ustanovljenje zakonitih preduvjeta za napovijedi.

Kod rasprave valja upozoriti na kaznene posljedice prekršaja ženidbenih zabrana i vjenčanja uz zamućanje ženidbene koje zapreke.

§. 9. Prije nego oblast odredi napovijedi, treba da su pridonesene potrebite isprave.

Medju takove isprave ide:

1. krsni list obaju zaručnika ili oprost od dužnosti doprinesenja krsnoga lista (previšnja odluka od 5. prosinca, proglašena dvorskim dekretom od 22. prosinca 1.826. broj 2.242; Zb. pravos. zakona; naredba ministarstva pravosudja i ministarstva za bogostovlje i nastavu od 14. prosinca 1.859. d. z. 1. LXIII. broj 222.);

1. Hofdecret vom 22. December 1.826. Zahl 2.242 an sämtliche Appellations-Gerichte, in Folge höchster Entschliessung vom 5. December 1.826, über Ministerial-Vortrag der vereinten Hofkanzlei.

Damit in Ansehung der von politischen Behörden zu ertheilenden Dispensen von Beibringung der Taufscheine bei Eheverbindungen, in Zukunft ein gleichförmiges Benehmen beobachtet werde, haben Seine Majestät folgende Bestimmungen zu genehmigen geruht:

Erstens. Die Nachsicht von Beibringung des Taufscheines, welche in Absicht auf eine einzugehende Ehe angesucht wird, darf in der Regel nur von der Landestelle, und nur, wenn eine bestätigte nahe Todesgefahr keinen Verzug gestattet, vom Kreisamte oder wenn die Nachsicht auch von diesem nicht mehr angesucht, werden könnte, von der Ortsobrigkeit gegeben werden.

Zweitens. Diese Nachsicht soll nur dann erteilt werden, wenn es überhaupt, oder doch binnen der Zeit, über welche hinaus die Schliessung der Ehe nicht verschoben werden kann, unmöglich ist, den Taufschein beizubringen.

Drittens. Die Nachsicht von Beibringung des Taufscheines soll auch in diesen Fällen nur dann erteilt werden, wenn sich die betreffende Behörde vom Dasein dessen, was in Absicht auf eine gültige Ehe durch den Taufschein bewiesen werden soll, auf anderen Wegen die volle Ueberzeugung verschafft hat.

Viertens. Durch welche Urkunde, Einvernehmung von Behörden und Zeugenerhebungen sich diese Ueberzeugung zu verschaffen ist, bleibt dem klugen Ermessen der Behörde, welche die Nachsicht des Taufscheines erteilen soll, mit Rücksicht auf die jeden Fall begleitenden besonderen Umstände, überlassen,

Fünftens. Bittschriften um Nachsicht von Beibringung des Taufscheines sind in Verhandlung zu nehmen, sie mögen bei der Landesstelle oder auch bei einer untergeordneten Behörde, einem Kreisamte, einer Ortsobrigkeit, eingereicht werden. In den letzteren Fällen pflegen diese Behörden sogleich die angemessenen Erhebungen, und wenn sie nicht laut §. 1 selbst über die Nachsicht von Beibringung des Taufscheines zu erkennen berufen sind, legen sie den Gegenstand gutächtlich zur höheren Entscheidung vor.

Sechstens. Wenn es den politischen Behörden nicht möglich ist, beim Abgange des nicht beibringlichen Taufscheines sich von dem Dasein eines gesetzlichen Erfordernisses zur Ehe zu überzeugen, welcher Fall rücksichtlich der Volljährigkeit wohl eintreten kann; so sind die Parteien an die Gerichtsbehörde zur Amtshandlung zu weisen.

In so weit das an das Galizische Appellations-Gericht erlassene Hofdecret vom 22. Februar 1.817., Zahl 1.319 der Justitz-Gesetzsammlung, mit dieser Vorschrift nicht übereinstimmt, wird dasselbe aufgehoben.

2. Naredba ministra pravosudja i ministarstva za bogoštovlje i nastavu od 14. prosinca 1.859. valjana za svukoliku cesarevinu, izim Krajine vojničke, o oprost, da katolici, kada se žene, ne moraju prinostiti krštenica (krsnih listova, rodjenica).

(Sadržana u LXIII. kom. drž.-zak. lista pod br. 222. izdanom i rasposlanom dne 24. prosinca 1.859.)

Da se onaj postupak, koji je previšnjom odlukom od 5. prosinca 1.826. (dvorski dekret od 22. prosinca 1.826. br. 2.242 zbirke pravosudnih zakona) naredjen i koji glasi o podjeljivanju oprosta

da katolici, kada se žene, ne moraju prinositi krštenica (listova krsnih, rodjenica), u sklad dotjera s propisima zakona o ženidbama katoličkim od 8. listopada 1.856. (br. 185. drž. zak. lista)\*, i da se po svim krunovinama zavede jednak način u obziru ovom: nalaze ministarstva pravosudja i bogoštovlja i nastave glede svake ženidbe, pri kojoj je barem vjerenik ili barem vjerenica vjere katoličanske, za svukoliku cesarevinu, izim Krajine vojničke, narediti slijedeća:

1. Oprost, da se ne mora prinijeti krštenica (krsni list) a po okolnostima rodjenica (porodni list), koji se oprost traži u svrhu da se sklopi koja ženidba, može dati samo načelstvo zemaljsko (mjestodršstvo, razdjel mjestodršstveni, vlada zemaljska), a u slučajevima osobito silnim vlast okružna (županijska), nego svagda samo u suglasju s vlasti duhovnom.

Ovaj oprost ima se zaiskati u župnika katoličkoga, koji će se u tom poslu obratiti na biskupa; biskup će radi toga, da se oprost podijeli, sporazumjeti se s načelstvom zemaljskim a u slučajevima osobito silnim s onom vlasti okružnom (županijskom), koja je povladjena oprost takovi dati.

Oprost imat će se dati samo onda, kada uopće ili barem uz ono vrijeme, do kojega, i ne dalje može se odgoditi ženidba, ne bude moguće, krštenice (rodjenice) prinijeti.

3. Oprost, da se ne mora prinijeti krštenica (rodjenica), ima se i u ovim slučajevima dati samo onda, ako su se vlasti o svem onom, što bi se u obziru zakonite ženidbe dokazati imalo krštenicom (rodjenicom), kao: o rodu, narodnosti, dobi, vjerezakonu, potpuno osvjedočile inim kojim načinom.

4. Koje su isprave potrebite, koje će vlasti potrebno bit zapitati, i koje svjedoke preslušati, da se dotična vlast osvjedoči o gori rečenom, ostavlja se to razboritomu sudu one vlasti, koja će da dade oprost, da se ne prinosi rodjenica; pri čem će ista vlast imati obzira na osobite okolnosti, koje su sa slučajem kojim skopčane.

5. Posljedak svekolike rasprave, ustanovljen u suglasju s vlasti duhovnom, t. j. konačnu dozvolu ili uskratu oprosta glede prinošenja krštenice (rodjenice) imat će zemaljsko načelstvo i odnosno vlast okružna putem vlasti duhovne obznaniiti dotičnomu župniku, da o tom obavijesti prositelje.

6. Ako vlasti, koja je povladjena oprost podijeliti, ne bude moguće u pomanjkanju krštenice (rodjenice) osvjedočiti se o čemu god, što je po zakonu za ženidbu potrebito, što se imenito dogoditi može glede punoljetnosti, imadu se tad stranke otpraviti k nadležnoj vlasti sudbenoj, neka ista čini, što bude potrebito.

2. privola očeva odnosno zakonitoga zastupnika i nadtutorstvene oblasti kod maloljetnika i punoljetnika, koji ne mogu sami po sebi pravno se obvezati (§§. 49.—51. o. g. zak., §§. 5.—7. zakona za ženidbe katolika od 8. listopada god. 1.856.);

§. 49. o. g. z. Maloljetnici, ili i punoljetnici, koji za koje mu drago uzroke ne mogu sami po sebi valjano obvezati se, nespo-

\* Zem. vlad. lista od god. 1.856, razd. I., kom. XXXII., br. 198. strana 486.

sobni su također bez privoljenja svoga zakonitoga oca valjano oženiti se. Ako otac nije više živ, ili nije sposoban zastupati ih, za valjanost ženidbe ište se osim očitovanja urednoga zastupnika i privoljenje suda.

§ 50. o. g. z. Da bi se mogli valjano oženiti maloljetnici, koji su nezakonito rođeni, potrebno je osim tutora da prislane i oblast sudna.

§ 51. o. g. z. Ako bi maloljetni koji tudjinac htio da se oženi u ovim državama, i ne bi mogao pokazati potrebnoga privoljenja, dužan je sud ove države, na koji bi on spadao po svojem staležu i boravljenju, odrediti mu zastupnika, koji će pred istim sudom kazati, da li pristaje ili ne pristaje na ženidbu

§. 5. zak. za ženidbe katolika od 8. listop. 1.856. Maloljetnici ili punoljetnici, koji ne mogu sami po sebi pravno obvezati se, ne smiju se ženiti bez privoljenja svoga zakonitoga oca. Ako otac nije više živ, ili ako nije sposoban zastupati ih, tad se ište za njih očitovanje urednoga zastupnika i privoljenje vlasti sudbene.

§. 6. zak. za ženidbe katolika od 8. listop. 1.856. Da bi se mogli oženiti maloljetnici, koji su nezakonito rođeni, iziskuje se očitovanje tutora njihovoga i privoljenje vlasti su lbene.

§. 7. zak. za ženidbe katolika od 8. listop. 1.856. Čije privoljenje ima prinijeti maloljetni inozemac, koji je rad oženiti se, to se prosudjuje po zakonih one zemlje, ka kojoj isti spada.

### 3. svjedodžba o slobodnom staležu; ili

4. dokaz, da je prva ženidba zakonito prestala, smrtnim listom ili osudom o proglašenju smrti, pravomoćnom osudom o proglašenju ženidbe nevaljanom ili razriješenom; eventualno

5. oprost od udovičkoga roka (§. 120. o. g. zak., §. 76. zakona za ženidbe katolika od 8. listopada 1.856. i naredba kralj. zemaljske vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, od 27. veljače 1.892. broj 2.484) i drugi potrebni oprosti;

§. 120. o. g. z. Ako je ženidba proglašena, da nije tvrda, ako je raspuštena, ili smrću muža razriješena, ne može žena noseća prije porodjaja, a kada je dvojba, da li je noseća, prije nego prodje šest mjeseci, opet udati se; no ako po okolnostima i po svjedočanstvu vještih ljudi nije vjerojatno, da je noseća, može poslije tri mjeseca dati oprost u glavnom gradu načelstvo zemaljsko, a po drugim mjestima ured okružni.

§ 76. zakona za ženidbe katolika od 8. listop. 1.856. Ako je ženidba proglašena, da nije valjana, ili ako je smrću muža razriješena, ne može žena noseća prije porodjaja, a kada je dvojba, da li je noseća, prije nego prodje šest mjeseci, opet udati se. No ako po okolnostima ili po svjedočanstvu vještaka nije vjerojatno, da je noseća, moći će se poslije tri mjeseca dati oprost; i to u slučaju, ako ženidba bude proglašena, da nije valjana, moći će taj oprost dati načelstvo zemaljsko, a u mjestima, gdje načelstva zemaljskoga nema, vlast okružna, u slučaju pako, ako smrću muža bude ženidba razriješena, jedino načelstvo zemaljsko, i samo iz razloga osobito silnih.



Naredba hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, od 27. veljače 1.892. br. 2.484, upravljena na kr. županijske oblasti i gradska poglavarstva, glede podnašanja molbenica za oprost od udovičkoga roka.

Kr. zemaljska vlada, odio za bogoštovlje i nastavu, opazila je, da se molbenice za oprost od udovičkoga roka (§ 120. o. g. z. u opće a napose za katolike § 76. ženidbenoga zakona) vrlo manjkavo oblažu, te s toga određuje ovo:

Molbenice za oprost od udovičkoga roka imaju se obložiti:

1. dokazom, da je prvašnja ženidbena sveza razriješena (smrtnim listom pok. supruga, pravomoćnom osudom ženidbenoga suda);

2. Svjedodžbom liječnika, koji je u javnoj službi (kotarskoga liječnika ili gradskog fizika), da žena nije trudna, pri čem se opaža, da ima liječnički nalaz obavljen biti tri mjesesa nakon razriješenja ženidbene sveze (smrti supruga)\* i

3. imaju se dokazati oni silni razlozi, s kojih se oprost traži.

6. ženidbena dozvola u smislu obranbenoga zakona (z. čl. VI.: 1.889.) i vojničkih propisa;

§. 50. z. čl. VI.: 1.889. Ženidba prije stavno obvezane dobe te prije istupa iz trećega dobnoga razreda nije dozvoljena; izuzimaju se oni, koji su kod stavnje brisani, ili u trećem dobnom razredu nijesu unovačeni.

U okolnostima, vrijednim osobita obzira, može iznimnu ženidbenu dozvolu podijeliti ministar za zemaljsku obranu; no ova dozvola ne utemeljuje pogodnosti u pogledu vršenja obranbene obvezanosti.

Tko se prekršenjem gornje zabrane oženi, kriv je prekršaju te se kazni globom od trideset do trista forinti.

Istom globom ima se kazniti službeni organ, koji bude sukrivac pri ženidbi bez dozvole, a preostaje protiv njega još i postupak polag uredovnih propisa.

§ 61. z. čl. VI.: 1889.

Bez vojničke oblasne dozvole ne mogu se ženiti:

a) u djelatnoj službi stojeće osobe zajedničke vojske (bojnoga pomorstva) i domobranstva;

b) neuvršteni novaci zajedničke vojske (bojnoga pomorstva) i domobranstva;

c) oni na redašku službu obvezani, koji su trajno na dopust stavljeni, izuzev one, koji stoje u posljednja tri mjeseca redaške službovne obvezatnosti svoje, te one, koji su stavljeni na dopust na temelju druge alineje §. 32.\*), ili iz obiteljskih obzira (predzadnja alineja §. 34.)\*\*);

d) na mjesno namještenje predbilježeni umirovljeni časnici;

\*) Tečajem vremena, dok se pokazuje ili može nastati pomanjkanje učitelja na pučkim i građanskim učionama, imadu se oni učiteljski pripravnici, koji dne 1. ožujka one godine, za koju budu stavljeni, slušaju posljednji godišnji tečaj kojega učiteljišta za početne učione, ili nauke svoje nastavljaju na učiteljištima za građanske učione, ako budu unovačeni, staviti na dopust, da uzmogau svršiti svoje nauke, no u slučaju sprema mogu se isti pozvati.

\*\*\*) U slučaju, kada ne ima mjesta gornjoj pogodnosti, (sc. oslobođenju od redovite djelatne službe i pridijeljenju u doknadnu pričuvu) ali opstoje osobita obzira vrijedni obiteljski odnošaji, može se poslije vojničke naobrazbe odrediti dopust za vrijeme mira, uz pridržaj obvezanosti dolaska na oružne vježbe i na kontrolno smotre.

e) osobe zajedničke vojske (bojnoga pomorstva) i domobranstva, smještene u mjesnoj opskrbi koje vojničke nemoćničke kuće;

f) na trajan dopust stavljena domobranska momčad, koja još nije prekoračila trećega dobnoga razreda, izuzev između tih one, koji su djelatnoj svojoj službi udovoljili još prije istupa iz trećega dobnoga razreda.

U slučajevima prekršaja ove zabrane uporavljaju se:

a) na vojničke osobe, stojeće u djelatnoj službi, vojnički kazneni i zaptni propisi;

b) na nedjelatne takove osobe kaznene ustanove, sadržane u §. 50.

Sukrivci potpadaju pod istu kaznu.

Sve ine u svezu vojske (bojnoga pomorstva) i domobranstva spadajuće, ovdje nenavedene osobe, razumijevajući ovamo i neuvrštene i nedjelatne doknadne pričuvnike, ne trebaju za ženidbu vojničke oblasne dozvole.

7. ženidbena dozvola za činovnike nekih kategorija; za upravne vježbenike (naredba kralj. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove, od 16. lipnja 1.893. broj 29.430. Zbornik, komad X. broj 40), za pravosudne činovnike (po članku 11. zakona od 10. prosinca 1.890. o osobnim odnošajima pravosudnih činovnika i §. 4. provedbene naredbe od 6. veljače 1.891. br. 1.665), za gruntovničarske kandidate (naredba kr. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, od 26. ožujka 1.897. broj 4.291, Zbirka naredaba pravosudne struke knjiga V. broj 621); kod učitelja dokaz o položenom vjereničkom prinosu (§. 171. točka d) školskoga zakona od 31. listopada 1.888.);

Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove od 16. lipnja 1.893. broj 29.430. glede ženidbe vježbenika.

Svaki vježbenik — perovodni, inžinirski, računarski, blagajnički, — koji želi stupiti u brak, ima prethodno zatražiti propisanim službenim putem dozvolu kr. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove.

Vježbenik, koji se ogriješi o ovu naredbu, smatrat će se, da je napustio zemaljsku službu.

Oženjeni ne može biti primljen za vježbenika.

Ova naredba stupa u krepost s danom proglosa.

Članak 11. zakona od 10. prosinca 1.890. Svaki perovodni pravosudni činovnik, koji ne ima stalnih godišnjih beriva u najmanjem iznosu od 950 for., a želi stupiti u brak, dužan je zatražiti propisanim službenim putem dozvolu kr. zemaljske vlade, odjela za pravosudje, ter se prije te dozvole ne smije vjenčati.

Dozvola može se uskratiti samo onda, ako dotičnik nije u stanju iskazati spomenutom iznosu odgovarajući godišnji prihod.

§. 4. provedbene naredbe od 6. veljače 1.891. br. 1.665. Svaki koji želi stupiti u pravnu vježbu ili perovodnu službu pravosudnu, s kojom su skopčana manja beriva od godišnjih 950 for., imat će doprinijeti dokazala, da je neoženjen ili ako je oženjen, da imade godišnji prihod u najmanjem gore naznačenom iznosu.

Molbe za dozvolu stupiti u brak (čl. 11.) imadu biti obložene ispravama, koje dokazuju, da će vjerenici imati godišnji prihod u najmanjem iznosu od 950 for.

Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za pravosudje od 26. ožujka 1.897. br. 4.291., kojom se ograničuje ženidba gruntovničarskih kandidata.

§. 1. Svaki, koji želi stupiti u službu gruntovničarsku, imat će dokazati, da je neoženjen, ili ako je oženjen, da imade prihod od godišnjih 650 for.

§. 2. Ispitani gruntovničarski kandidati ili već namješteni gruntovničarski vježbenici, koji žele stupiti u brak, imadu to prijaviti kr. zemaljskoj vladi, odjelu za pravosudje, obloživ prijavu s ispravama, koje dokazuju, da će vjerenici imati godišnji prihod u najmanjem iznosu od 650 for.

§. 3. Ovim se nadopunjuje naredba kr. zemaljske vlade, odjela za pravosudje od 18. veljače 1.893. br. 1.942 (zbornika br. 8) tičuća se polaganja ispita za gruntovne činovnike.

§. 4. Vježbenik, koji se ogriješi o ovu naredbu, smatrat će se, da je napustio službu.

§. 171. zakona od 31. listopada 1.888. Izvori ovoj mirovinskoj zakladi jesu:

d) vjerenički prinosi, koji se za svakoga učitelja, kad se ženi, ustanovljuju na 50 for.

8. kod inozemaca svjedodžba, da po zakonima njihove domovine mogu sklopiti ženidbu.

§ 10. Upravna oblast ima uskratiti izvršbu napovijedi:

- a) ako nije za to nadležna (§ 6. naredbe);
- b) ako molitelj nije legitimiran za zahtjev (§ 7. alin. 1. naredbe);
- c) ako ne postoje pretpostavke §. 10. zakona;
- d) ako stranka ne doprinese potrebitih isprava (§. 9. naredbe);

e) ako se iz raspravnih spisa očito razbira, da postoji kakova na ženidbenim propisima osnovana zapreka.

Obrazloženu uskratnu odluku valja dostaviti stranci i o njoj obavijestiti dušobrižnika, zaručnika i zaručnicu.

§. 11. Protiv uskratne odluke pripada stranci pravo utoka na kr. županijsku oblast, a u gradovima, neposredno kr. zemaljskoj vladi podređenima, na kr. ze-

maljsku vladu, odio za bogoštovlje i nastavu, na koju ide utok i protiv drugostepenih odluka.

§. 12. Napovijed ima prema priloženom pod A. obrascu sadržavati: ime i prezime, rodno mjesto, dobu, vjeru, stalež, prebivalište zaručnika i napose poziv, kojim se svatko, kome je poznata kakova zakonita zapreka namjeravanoj ženidbi, poziva, da je prijavi toj oblasti neposredno ili putem općinskoga poglavarstva, u području kojega boravi zaručnik.

Napovijed se ima pribiti na uređovnu ploču raspravne oblasti i onoga općinskog poglavarstva, u području kojega boravi zaručnik, te ostati izložena kroz 14 dana.

Na svakom pribitom oglasu o napovijedi valja službeno potvrditi dan, kad je oglas pribijen i skinut.

Oglase valja pohraniti medju raspravne spise.

Općinsko poglavarstvo, kod kojega je oglas bio pribijen, ima nakon 14 dana povratiti upravnoj oblasti dostavljeni mu oglas, te ujedno svaku prijavljenu ženidbenu zapreku priopćiti istoj toj oblasti.

§. 13. Kr. županijska oblast, odnosno u gradovima neposredno podredjenima kr. zemaljskoj vladi gradsko poglavarstvo, a u ostalim mjestima, gdje nema županijske oblasti, upravna oblast I. molbe, može na molbu stranke sniziti rok napovijedi na 7 dana.

Iz vrlo važnih razloga može kr. zemaljska vlada, odio za bogoštovlje i nastavu, u slučajevima osobito silnim i oblasti gore napomenute, a u slučaju potvrđene pogibli života, koja ne trpi odgadjanja, i općinsko poglavarstvo, sasvim otpustiti napovijed. No vjerenik ima pred upravnom oblasti I. molbe odnosno u slučaju pogibli života pred općinskim poglavarstvom (ili izaslanikom njegovim) svečanim očitovanjem mjesto zakletve potvrditi, da mu nije poznata nikakova zapreka, koja bi smetala njegovoj ženidbi.

§ 14. Nakon što je napovijed bila kroz 14 dana odnosno kroz 7 dana (§. 13. alin. 1.) izvješena na

uredovnoj ploči raspravne oblasti i pošto je od općinskoga poglavarstva povraćen primjerak napovijedi, oblast će bezodvlačno ureda radi izdati stranci prema obrascu B. uredovnu svjedodžbu o uredno obavljenoj napovijedi s tim naročitim dodatkom, da povodom napovijedi nije prijavljena nikakova ženidbena zapreka.

Bude li pak kakova ženidbena zapreka prijavljena, oblast ne će izdati takove uredovne svjedodžbe, nego će o prijavljenoj zapreci odlukom prema obrascu C. obavijestiti stranku i oba dušobrižnika.

*Na § 14. zakona.*

§. 15. Dob slobodne rasude (navršenih 18 godina) dokazuje se rodnim ili krsnim listom.

Dotadašnja vjeroispovijest iskazuje se također rodnim ili krsnim listom ili izvatkom iz knjige prijelaza.

Voditelji matica dužni su na zahtjev stranke ili njezina zakonitoga zastupnika ili valjano iskazanoga punomoćnika izdati potpuni rodni ili krsni list uz platež propisane pristojbe.

Osobama, koje se iskažu svjedodžbom siromaštva, ili koje su notorno siromašne, valja tu ispravu izdati besplatno.

§. 16. Ako se voditelj matica krati izdati zatraženi rodni ili krsni list uz platež pristojbe odnosno siromasima besplatno, ima stranka pismenim podneskom ili zapisničkom molbom zatražiti posredovanje upravne oblasti I. molbe za nabavu te isprave označivši ime i prezime svoje i roditelja svoga i položivši propisanu pristojbu, ako nije od nje oproštena.

Oblast će pozvati voditelja matica, da joj predloži zatraženi rodni ili krsni list za porabu stranci u roku od 8 dana pod prijetnjom globe do 100 K, ako se ta osoba nalazi ubilježena u odnosnim maticama.

*Na §. 15. zakona.*

§. 17. Upravne oblasti I. molbe imadu kod prijelaza intervenirati supsidijarno u slučaju, ako nadležni

dušobrižnik uskrati izdati pismenu svjedodžbu o očitovanjima prelaznikovim ili uopće saslušati prelaznika.

Zapisničkim izjavama svjedoka ima se utvrditi opstojnost samo drugoga pred njima učinjenoga očitovanja prelaznikova ili pak činjenica, da prelaznika nije htio saslušati nadležni dušobrižnik. Zato je po zakonu isključeno svako istraživanje o prvom očitovanju prelaznikovu, što ga sam ima dati pred dušobrižnikom.

Oblast ima prije svega ustanoviti identičnost prelaznikovu, dob i dosadanju vjeroispovijest njegovu i po tom primiti izjave svjedoka pa i samoga prelaznika, ako ga dušobrižnik nije uopće htio da sasluša.

Obrazac zapisnika i rješenja njegova daje se pod D.

#### *Na §. 16. zakona.*

§ 18. Budući da je primanje novih članova stvar dušobrižnikova, zato protiv uskrate primanja nema pravnog lijeka na upravne oblasti.

Prijelaz je dovršen, čim dušobrižnik izjavi prelazniku, da ga prima, bez obzira na to, da li su izvršene kakove obredne funkcije.

#### *Na §. 17. zakona.*

§. 19. Dušobrižnici imaju one, koje su u vjeroispovijest svoju primili, bezodvlačno upisati u knjigu prijelaza, nipošto pak u matice.

Knjiga se prijelaza ima voditi tačno prema obrascu pod E.

S upisom roditelja u knjigu prijelaza vlasni su dušobrižnici podjedno upisati i onu djecu, koja u tom času nijesu još navršila sedme godine, ali samo u ova dva slučaja :

a) ako oba roditelja u to vrijeme pripadaju jednoj istoj dušobrižnikovoj vjeri;

b) ako je na dušobrižnikovu vjeroispovijest prešla nezakonita mati.

Izvatke iz knjige prijelaza za takovu djecu ima dušobrižnik zajedno s obaviješću o prijelazu roditelja dostaviti nadležnoj upravnoj oblasti I. molbe, koja će ih priopćiti dušobrižniku one vjeroispovijesti, kojoj su djeca prije prijelaza roditelja pripadala.

Voditelji matica one vjeroispovijesti, kojoj su prelaznik ili takova djeca dotada pripadala, imaju u rubrici „Opaska“ matica rođenih ili krštenih zabilježiti ovo:

„Glasom obavijesti kr. kotarske oblasti u . . . . . (gradskoga poglavarstva . . . . .) od . . . br. . . . . prešao (prešla) na . . . . . vjeroispovijest“.

(Potpis voditelja matica).

§. 20. Knjige prijelaza i izvaci iz njih jesu javne isprave s potpunom dokaznom moći u smislu §§. 113. gpp., što se vjeroispovijesti upisane osobe tiče, zato imaju oblasti, čim im dodje do znanja kakovo samovlasno t. j. bez dozvole kr. zemaljske vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, učinjeno ispravljanje ili nadopunjavanje i takovih knjiga, po §-u 77. k. p. učiniti prijavu sudbenoj oblasti radi kažnjivoga čina (§§. 101.—105. k. z. odnosno §§. 197. i 199. sl. d) ili §. 320. sl. f) k. z.).

Dušobrižnici imaju izvatke iz knjiga prijelaza izdavati strankama uz pristojbu od 1 K, a oblastima za službenu porabu besplatno.

Oblastima imaju ujedno na zahtjev u izvoru za službenu porabu predložiti sve isprave, koje se tiču vjerozakonskoga prijelaza.

§. 113. g. p. p. Javne isprave imaju moć potpuna dokaza glede čina, o kojima su zakonito izdate. Koji bi rad pobiti ih kao neistinite ili protuzakonite, držan je to dokazati.

§. 77. k. p. Sve javne vlasti i svi javni uredi dužni su prijaviti odmah državnomu odvjetniku nadležnoga suda kažnjiva djela, koja sami opaze ili koja im inače budu doglašena, ter koja se istraživati imaju ne jedino na zahtijevanje kojega dotičnika.

Kada je pogibelj s odgodom skopčana, može se obavijestiti o počinjenu kažnjivu činu i onaj sud kotarski, kojemu se u okolišu vlast nalazi.

§ 101. k. z. Svaki urednik, budi državni budi općinski, koji u uredu, kojim je obvezan, hoteći komu, bilo državi, bilo općini ili drugoj kojoj osobi, nanijeti štetu, povjerenu sebi oblast kojim mu drago načinom zlo upotřebi: čini se takovom zlom porabom krivcem zločinstva; dao se na to zanijeti koristoljubljem, ili makar kojom strašću ili primisljem.

Kao urednik smatra se svaki, koji je dužan brinuti se za poslove vlade, budi po javnom nalogu posrednom ili neposrednom, budi pod zakletvu ili bez nje.

§ 102. k. z. U takovim okolnostima tvori ovo zločinstvo ponapose:

a) sudac, odvjetnik državni ili ini poglavarstveni, kao i svaki u dužnosti stojeći urednik, kad se da odvratiti od zakonitoga izvršavanja dužnosti svoje uredovne;

b) urednik, koji u poslovim službenima posvjedoči, što nije istina, dakle i bilježnik, koji prigodom napisa ili otpravka dokaznice koje bilježničke učini to isto;

c) koji povjerenu sebi uredovnu tajnu pogibeljnim načinom komu otkrije; ili koji uništi ili suprot dužnosti komu priopći dokaznicu, uredovnomu nadzoru svomu povjerenu;

d) advokat ili ini ročeni (zakleti) opravnik, koji na štetu svoje stranke pomože protivniku sastavljati pisma pravna ili ga inako budi svjetom budi činom podupre.

§ 103. k. z. Zločinstvo ovo kazni se teškom tamnicom od jedne do pet godina. Prema veličini zlobe i štete može se kazan ta produljiti i do deset godina dana.

§ 104. k. z. Urednik, koji upravljajući pravicu, podjeljivajući službe ili rješavajući javne poslove ured svoj obavlja, istina, po dužnosti, nego za obavljati ga primi posredno ili neposredno kakov god dar, ili si tim inu koju hasnu namakne ili da obećati, a tako i onaj, koji u opće radeći svoje poslove uredovne, zavesti se da time na pristranost: kaznit se ima tamnicom od šest mjeseci do jedne godine dana. K tomu još ima dobljeni dar ili vrijednost istoga položiti na ubošku zakladu onoga mjesta, gdje zločinstvo bude učinjeno.

§ 105. k. z. Koji darovima gleda da zavede na pristranost ili na povredu dužnosti uredovne ili suca, budi civilnoga budi kaznenoga, ili državnoga odvjetnika, ili prigodom podjeljivanja službe, ili rješavanja posala javnih, kojegagod inoga urednika: čini se krivcem zločinstva; bio čin taj namišljen na korist njegovu ili tudju; pošo mu namišljaj za rukom ili ne pošo.

Kazan zavodjenja toga jest tamnica od šest mjeseci do jedne godine dana; pri velikom lukavstvu ili pri znamenitoj šteti, u istinu prouzročenoj, teška tamnica od jedne do pet godina dana. Osim toga ima se dar ponudjen ili zbilja dat, položiti u zakladu ubošku onoga mjesta.

§ 197. k. z. Koji himbenim predstavljanjem ili činjenjem zavede koga u bludnju, kojim tkogod, budi država, budi općina, budi ina koja osoba, ima podnijeti štetu, budi u vlasništvu svojem, budi u ostalim pravima; ili koji se s tom nakanom i na način prije pomenuti posluži bludnjom čijom ili neznanjem: krivac je prijevare; dao se na to zavesti koristoljubljem, strašću, nakanom, da protuzakonito pogoduje koga, ili kojom mu drago drugom nakanom uzgrednom.

§ 199. k. z. Pod uvjetima §-a 197. postaje prijevara zločinstvom već po samoj naravi čina:



d) kad tko spotvori ili krivotvori javnu dokaznicu koju, ili znak koji, uveden javnom naredbom; bio to biljeg, bio pečat, bila proba.

§ 320. k. z. Kazan krivotvoritelja ili spotvoritelja javnih dokaznica:

f) kad tko spotvori ili krivotvori koju javnu dokaznicu bez zle nakane, o kojoj pominje § 197. Kazan je zatvor od 3 dana do jednoga mjeseca.

### *Na §. 20. zakona.*

§. 21. Za hranjenje i uzgajanje nahodnika vrijedi propis ces. kr. hrv.-slav. namjesništva, od 3. listopada 1859. (Z. vl. 1. 1859. razd. II., komad XII. br. 17.), izuzevši članak V.

**Propis c. kr. hrvatsko-slavonskoga namjesništva od 3. listopada 1859.** o hranjenju i uzgajanju nahodnika u Hrvatskoj i Slavoniji.

I. Nahodnici su djeca, kojoj se ne zna ni malo za roditelje.

II. Nahodnici pripadaju onoj općini, u kojoj se nadju.

III. Kojega nahodnika nitko ne primi badava k sebi da ga othrani, za onoga će se plaćati trošak za hranjenje i uzgajanje iz zemaljskoga konkurencijalnoga fonda.

IV. Glavarstvo dotične općine neka nadijeva nahodnicima primjereno, ne čudnovato kakvo, krsno ime i prezime, i neka ih dâ na hranu i uzgajanje uz pogodbu po namjesništvu propisanu i valjanu.

V. Nahodnike, kojim se za roditelje ne zna ni malo, i za koje se ima trošak hranjenja i uzgajanja namirivati iz zemaljskoga konkurencijalnoga fonda, nije prosto dati na hranu i uzgoj supruzima nekatoličkim ili mješovite vjere, i to ni onda, kad bi ovi htjeli badava za takovo dijete skrbiti.

VI. Na vjersko, ćudoredno i tjelesno uzgajanje nahodnika treba da paze oni duhovni pastiri, općinski glavari, ljekari u javnoj službi i kotarski uredi, u kojih području stanuju dotični hranitelji. Poradi toga:

a) Dotični hranitelji neka, ne počasiv časa, dojave primljene nahodnike svomu duhovnomu pastiru i općinskomu glavaru, da ih ovi u osobiti za to namijenjeni zapisnik zapišu i na očevidu drže.

b) Kotarski urednici i namješteni zdravnici, putujući službeno po svom kotaru, neka se osvjedoče, kako su nahodnici i kako se s njima postupa, pak ako zamijete, da im što hudi, neka to umah prijave nalježnomu kotarskom uredu, da tomu kao što valja doskoči.

c) Kotarski uredi neka svake godine do svrhe mjeseca listopada podnose pretpostavljenoj županijskoj oblasti potanko izvješće o nahodnicima, kojih ima u njihovu kotaru, i o tom, što se je kod njih zamijetilo; a to se ima s potrebitim možda opaskama predložiti namjesništvu.

VII. Nahodnici se hrane i uzgajaju o općem trošku, dok ne navrše desetu godinu svoje dobi.

Za unos takove djece u matice odredjuje se ovo:  
 Poglavarstvo općine, u području koje je nahodnik nadjen, ima izvidjeti mjesto i vrijeme, gdje i kad je nahodnik nadjen, a po mogućnosti i mjesto i vrijeme, gdje i kad je rodjen, pa mu nadjeti primjereno ime i prezime. Nadalje ima hranitelje bez plaće zapisnički saslušati o tome, kojoj vjeroispovijesti namjenjuju to dijete. Sasvim odredjene i kratke podatke o mjestu i vremenu nalaska, a po mogućnosti i o mjestu i vremenu rodjenja nahodnikova, pa o imenu i prezimenu i vjeri njegovoj ima poglavarstvo radi unosa u matice priopćiti onomu voditelju matice nahodnikove vjeroispovijesti, u čijem je području dijete nadjeno odnosno u čijem je području nahodnik rodjen, ako se mjesto rodjenja moglo pod izvjesno ustanoviti.

Nije li pak nahodnika nitko primio besplatno na othranjenje, ima općinsko poglavarstvo ustanovljene podatke o mjestu i vremenu nalaska eventualno rodjenja nahodnikova, a tako i o nadjenutom imenu i prezimenu priopćiti nadtutorstvenoj oblasti, koja će tutora saslušati o tome, kojoj vjeri namjenjuje to di-

VIII. Bolesne nahodnike moraju liječnici, koji su u javnoj službi, badava liječiti, a s računima za lijekove im date neka se postupi kao što kod siromašnih stanovnika.

IX. Duhovni pastir neka nahodnika badava hrani, a općina neka sve priskrbi kao što kod ubogog općinara.\*)

X. Za bogaljaste (bokce) i one nahodnike, koji ne mogu ništa zaslužiti, kad navrše propisanu dobu, neka dotična općina isto tako skrbi, kano i za svakoga drugoga ubogoga i onoga člana općine, koji ne može ništa zaslužiti.

XI. Sud neka dá svakomu nahodniku štitnika, pak ovaj i općinsko glavarstvo dužni su starati se za obrazovanje, zaslužbu i oskrbu skrbljenika.

XII. Ako se pronadju roditelji djeteta, s kojim se je posturalo kao s nahodnikom, ili ako se sami prijave, da ga žele preuzeti, neka im se preda, i neka se učine potrebite naredbe, da se istjera od njih, što se je donde na njihovo dijete potrošilo iz opće zaklade.

XIII. Ovaj propis dobit će krepost onaj dan, kad se objavi u zemaljsko-zakonskom listu.

\*) Čl. IX. njem. teksta glasi: Die Beerdigung der Findelkinder ist von seite des Seelsorgers unentgeltlich, und von der Gemeinde als eines armen Gemeindeangehörigen zu besorgen.

jete, te po tom sve te podatke sasvim u kratko pripočiti radi upisa u matice onomu voditelju matica, u čijem je području dijete nadjeno odnosno rodjeno, ako se mjesto rođenja moglo izvjesno ustanoviti.

Voditelj matica ima u matici rođenih ili krštenih u rubrici „Opaska“ zabilježiti: „Podaci za unos pripočeni od općinskoga poglavarstva u . . . . (ili nad-tutorstvene oblasti) pod br. . . .“.

• Potpis voditelja matica.

#### *Na §. 21. zakona.*

§. 22. Budući da djeca iz mješovitoga braka, ako ugovora roditelja o vjerozakonskom odgoju dječjem nema, slijede po zakonu vjeru očevu, za to dušobrižnik materin samo onda smije dijete upisati u svoje matice i krstiti, ako mu bude predležao pismeni ugovor roditelja ili ako otac osobno i posebno privoli na to očitovanjem u zapisnik kod dušobrižnika.

Te okolnosti ima voditelj matica uz vlastiti potpis zabilježiti u matici u rubrici „Opaska“, a eventualni zapisnik pohraniti medju službenim spisima.

#### *Na §. 22. zakona.*

§. 23. Za odluke nad-tutorstvenih oblasti po 4. alineji ovoga §-a vrijede propisi izvanparbenoga postupnika, izdanoga ces. patentom od 9. kolovoza 1854.

Nad-tutorstvena oblast ima pravomoćnu odluku, kojom se dopušta promjena vjere djeci iznad sedam, a ispod osamnaest godina, podnijeti kr. zemalj. vladi, odjelu za bogoštovlje i nastavu, radi dalje odredbe.

#### *Na §§. 23.—26. zakona.*

§. 24. Za postupak po ovome zakonu nadležne su upravne oblasti u redovitom molbenom tečaju, izuzevši slučaj alineje 4. §. 22. ovoga zakona.

U posljednjoj molbi odlučuje u slučajevima §§. 2., 3., 13., 19. i 23. zakona kr. zemaljska vlada, odio za unutarnje poslove, u slučajevima §§. 5. i 6. zakona kr. zemaljska vlada, odio za bogoštovlje i nastavu, sporazumno s kr. zemaljskom vladom, odjelom za unutarnje poslove, a u svim ostalim slučajevima kr. zemaljska vlada, odio za bogoštovlje i nastavu.

§. 25. Postupak se zameće ureda radi osim u slučajevima §§. 5., 7., 10. alineja 2.; 15. i 26., gdje je povedenje postupka vezano na zahtjev stranke.

§. 26. Za način podnosa utoka, za utočne rokove i za obustavnu moć utoka imaju se primjenjivati propisi §§. 54., 55. i 57. zakona od 5. veljače 1.886. o ustroju županija i uredjenju uprave u županijama i kotarima.

§ 54. zak. od 5. veljače 1.886. o ustr. župan. i t. d. Utok protiv odluke kotarske oblasti ima se kod ove oblasti, a utok protiv odluka županijske oblasti ili kod ove oblasti, ili kod oblasti kotarske pismeno predati ili usmeno u zapisnik dati za četrnaest dana, ako u pojedinim zakonima ili naredbama nije ustanovljen drugi rok.

§ 55. zak. od 5. veljače 1.886. o ustr. župan. i t. d. Utočni rokovi počimaju s prvim danom poslije dana onoga, kojega stranci bude dostavljena odluka.

Pri dostavama, koje se čine poštom, ne teče rok od dana, kojega se spis daje na poštu, nego od dana, kojega se primi.

Nedjeljni i svetkovni dani računaju se kod roka kao i dani težatni, samo ako posljednji dan roka padne u nedjelju ili u općenitu svetkovinu priznatu zakonito, svršuje se rok slijedećega dana težatnoga.

§ 57. zak. od 5. veljače 1.886. o ustr. župan. i t. d. Utok imade obustavnu moć te je iznimci od toga pravila mjesta samo:

- a) ako to posebni zakon određuje, i
- b) ako važni javni interesi ili prijeteća općenita opasnost bezodvlačnu provedbu odluke zahtijevaju.

U takovu slučaju valja već u odluci jasno navesti, da se odredba imade odmah provesti te da utok ne će obustaviti te provedbe. I onda ako utok ima obustavne moći, prosto je oblasti poprimiti privremene odredbe, podobne osigurati izvedenje napadnute odluke.

O utočnom roku i o načinu podnosa pravnoga lijeka imaju se stranke poučiti u odluci.

§. 27. Postupak u stvarima vjeroispovijesti dječje ima upravna oblast I. molbe ureda radi — izuzevši slučaj §. 26. zakona — povesti kako u svrhu, da

se ustanovi vjerozakonska pripadnost i odgoj djeteta tako i radi kaznenoga progona prekršitelja zakonskih ustanova o vjeroispovijesti dječjoj.

Raspravna oblast ima saslušati roditelje odnosno tutora i dijete, ako je navršilo 14. godina, preslušati svjedoke, a do potrebe i dušobrižnike, nabaviti za službenu porabu u stvarima vjerozakonske pripadnosti potrebite matične izvratke za dijete i za roditelje kao i možebitne izvratke iz knjige prijelaza, ustanoviti opstojnost i sadržaj ugovora roditelja o vjeri dječjoj: u kratko izvidjeti i ustanoviti sve pravno relevantne činjenice.

§. 28. U konačnoj odluci valja najprvo izreći, koje se vjeroispovijesti pripadnikom ima dijete po zakonu smatrati i prema tome odgajati.

Ako se dijete u odluci prizna za pripadnika koje zakonito priznate kršćanske vjeroispovijesti, a ono još nije kršteno, valja podjedno roditeljima odnosno tutoru naložiti, da u roku od 14 dana nakon pravomoćnosti odluke dadu obaviti čin krštenja — kao prvi čin svoje odgojne dužnosti u vjeri, kojoj dijete po samom zakonu već pripada, pod prijetnjom globe od 2—100 K, koja se u slučaju neposluha ima proglasiti propalom, a po tom stvar prijaviti nadležnomu sudu na postupak u smislu §§. 139. i 140. te 176.—178. odnosno 254. o. g. z.\*) — Nadalje valja u konačnoj odluci izreći o krivnji i o kazni. Takova odluka ima se dostaviti strankama i nadležnim dušobrižnicima interesiranih vjeroispovijesti, kojima takodjer pristoji pravo utoka, ali samo protiv izreke o vjerozakonskoj pripadnosti djeteta.

Obrazac odluke prileži pod F.

§. 139. o. g. z. Roditelji imaju u opće obvezu odgajati svoju zakonitu djecu to jest skrbiti za njihov život i njihovo

\*) Time je promijenjena i zadnja alineja §-a 4. naredbe kr. hrv.-slav.-dalmat. zemaljske vlade, odjela za bog. i nast., i odjela za unut. poslove, od 12. studenoga 1895. br. 12.200 o jednoličnom postupku sa sektom Nazarena i Baptista u kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji. (Vidi str. 15. i 16.).

zdravlje; njima pristojno uzdržavanje pribaviti; njihove tjelesne i duševne moći razvijati i naukom u bogoštovlju i korisnim znanimjima položiti temelj budućoj njihovoj sreći.

§. 140. o. g. z. Zakoni politički ustanovljuju, u kojoj vjeri ima se odgajati dijete onih roditelja, koji nijesu iste vjere, i u kojim godinama ima dijete pravo prijeći u vjeru, različnu od one, u kojoj je bilo odgojeno.

§. 176. o. g. z. Ako otac pamet izgubi; ako je proglašen za razmetnika; ili je radi zločinstva kojega osuđen na tamnicu duže od godine dana; ako se samovlasno u inostrane zemlje iseli ili ako je više od godine dana nepritoman ne dajući glasa o boravištu svojem, obustavlja se moć očinske vlasti i meće se skrbnik, ali kad prestanu ove zapreke, otac ulazi opet u svoja prava.

§. 177. o. g. z. Ocevi, koji sasvim zapuste njegu i odgajanje svoje djece, gube za svagda vlast očinsku.

§. 178. o. g. z. Ako se otac služi vlašću očinskom na način, da se time djetetu čini uvreda u njegovim pravima, ili ako ne izvršuje dužnosti, skopčanih s tom vlašću; može ne samo dijete isto, nego svaki, koji to zna, a osobito najbliži srodnici zaiskati pomoć sudnu. Sud ima razvidjeti predmet tužbe i narediti, što je primjereno okolnostima.

§. 254. o. g. z. Službeno se ima otpustiti tutor, ako obavlja tutorstvo protiv svoje dužnosti; ako se spozna, da je nesposoban, ili ako se protiv njega pojave takove sumnje, koje bi ga po zakonu bile isključile od primanja tutorstva.

§. 29. Čim takova nižestepena odluka postane pravomoćna, ima se podnesti na dalje uredovanje kr. zemaljskoj vladi, odjelu za bogoštovlje i nastavu, koja će prema potrebi odrediti, da se takova odluka priopći nadležnoj nadtutorstvenoj oblasti radi nadzora odgoja djetetova.

§. 30. Što se tiče valjanosti vjerozakonskoga prijelaza, ima se postupak takodjer ureda radi povesti i odlukom izreći, kako o valjanosti prijelaza, tako i o kažnjivosti prekršitelja zakonskih propisa o prijelazu iz jedne vjeroispovijesti u drugu.

Za vodjenje rasprave, za dostavu konačnih odluka i za podnos pravomoćnih odluka kr. zemaljskoj vladi, odjelu za bogoštovlje i nastavu, imadu se shodno primijeniti propisi §. 27. alin. 2., §. 28. alin. 3. i §. 29. ove naredbe.

Rasprave u stvarima vjerozakonske pripadnosti i vjerozakonskoga prijelaza imadu se voditi izvan kaznenoga registra zapisničkim postupkom.

*Na §. 27. zakona.*

§. 31. Kr. zemaljska vlada, odio za bogoštovlje i nastavu, kojoj jedinoj pripada isključiva nadležnost ispravljati i nadopunjavati (osim slučaja predvidjenoga u §-u 164. o. g. z.) matične knjige, odredit će na temelju pravomoćne odluke o vjerozakonskoj pripadnosti, što je potrebno, da se ta odluka provede u maticama i to tako, da se prvobitno protivzakoniti unosi brišu u odnosnim maticama i upišu u one matice, u koje po zakonu spadaju, a da se promjene, koje nastanu u pogledu prvobitno zakonitoga unosa, zabilježe u dotadašnjim maticama.

§. 164. o. g. z. Zapisanje očeva imena u knjigu krštenih ili rodjenih, učinjeno po kazivanju matere, čini potpuni dokaz onda samo, ako je učinjeno po propisu zakonskom s očevim privoljenjem, i to privoljenje bude potvrđeno svjedočanstvom župnika i kuma s tim dodatkom, da oni oca poznaju po licu.

**Okružnica** kr. hrv. slav. dalm. zemalj. vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, od 21. listopada 1.907. broj 21.605 u predmetu zabilježbi pozakonjenja naknadnom ženidbom roditelja u maticama rodjenih.

Unatoč jasnim propisima dekreta dvorske kancelarije od 5. travnja 1.844. (I. G. S. broj 799), ter otpisa c. kr. ministarstva unutarnjih posala od 27. studenog 1.859. broj 10.901., intimiranog naredbom c. kr. hrv. slav. namjesništva od 13. prosinca 1.859. broj 18.891., i u tom smislu izdane naredbe kr. ove hrv. slav. dalm. zemaljske vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, od 7. travnja 1.892. broj 10.533 ex. 1.891. — kojima je jedino državnoj vlasti pridržana nadležnost za odredjivanje ispravaka i nadopunjenja matičnih knjiga rodjenih, vjenčanih i umrlih — pače unatoč naredbi kr. ove hrv. slav. dalm. zem. vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, od 12. siječnja 1.889. broj 9.529 iz g. 1.888., koja baš nadležnost za zabilježbu pozakonjenja naknadnom ženidbom roditelja u maticama rodjenih vindicira isključivo političkim vlastima — unatoč svim tim propisima razvila se bila kod duhovnih oblasti po analogiji §. 164. općeg austrijskog gradjanskog zakonika praksa, po kojoj su ove u slučajevima, gdje bi se suprug nezakonite matere pred voditeljem matice i dvojicom svjedoka istovetnosti priznao ocem prijevračnog joj djeteta, odredjivale same i bez posredovanja ovoga vladinog odjela zabilježbu pozakonjenja naknadnom ženidbom roditelja u maticama rodjenih.

Ova se je praksa s obzirom na istaknute propise u jednu ruku, te s obzirom na iznimnost ustanove §. 164. općeg austrijskog gradjanskog zakonika u drugu ruku osnivala na analogiji contra legem. Ipak, jer ju je ovaj vladin odio trpio, mora sada za prošlost s njome računati, te zabilježbama pozakonjenja naknadnom ženidbom roditelja u maticama rodjenih, učinjenim po odredbama duhovnih oblasti i bez sudjelovanja vladinog, priznavati potpunu

*Na §. 28. zakona.*

§. 32. Ako brisanje djeteta iz dotadašnjih matica na temelju pravomoćne odluke ili zabilježba pravomoćno ustanovljene vjerozakonske pripadnosti u dotadašnjim maticama naidje na zapreke, kr. zemaljska vlada, odio za bogoštovlje i nastavu, posebnom će odlukom proglasiti takav nebrisani ili nenadopunjeni matični unos beskreposnim i zabranit će dalje izdavanje matičnih izvadaka o takovu unosu.

Takove odluke proglašivat će se općega znanja i ravnanja radi u službenom dijelu „Narodnih Novina“.

*Na §. 29. zakona.*

§. 33. Ako se povede rasprava o vjerozakonskoj pripadnosti inozemaca, valja ureda radi ustanoviti njihovu inozemnu pripadnost.

Radi li se pak o obavljanju ili prosudjivanju vjerozakonskoga prijelaza, valja inozemnu pripadnost samo onda izvidjeti i ustanoviti, ako se bilo u materijalnom bilo u formalnom pogledu imadu držati propisi, koji odvajaju od propisa II. poglavlja zakona „O prijelazu iz jedne vjeroispovijesti u drugu.“

moć dokaza u smislu §§. 113. i 114. građanskog parbenog postupnika kao i svojima.

No pošto naredba bana kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije od 15. travnja 1.907. br. 6.889 o provedbi zakona od 17. siječnja 1.906. o vjeroispovjednim odnosima u §. 31. i opet naglašuje, da kr. ovoj zemaljskoj vladi, odjelu za bogoštovlje i nastavu, jedinoj pripada isključiva nadležnost ispravljati i nadopunjavati (osim slučaja, predviđenoga u §. 164. o. g. z.) matične knjige, to je dužnost kr. ovoga zem. vladnog odjela u buduće ovo načelo isključive nadležnosti državne pogledom na matice čisto održati, pak za to ne će novim takovim nadopunama i ispravicima matica, a dosljedno ni zabilježbama pozakonjenja naknadnom ženidbom roditelja, učinjenima bez sudjelovanja njezinog, priznavati valjanosti ni dokazne moći.

Savezno s time upozoruje se taj naslov na propis §. 20. spomenute provedbene naredbe zakona o vjeroispovjednim odnosima, po kom su oblasti dužne, kad im dodje do znanja samovlasno t. j. bez dozvole kr. ove hrv. slav. dalm. zemalj. vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, preduzeto ispravljanje i nadopunjivanje matičnih knjiga, uopće — što vrijedi dakako i za zabilježbe pozakonjenja u maticama rođenih napose — po §. 77. k. p. učiniti prijavu sudbenoj oblasti radi kažnjivoga čina (§. 101.—105. k. z. odnosno §§. 1979. i 19. sl. d. ili §. 320. sl. f. kz.)



Ako raspravnoj oblasti nije poznat inozemni propis, ima se upute radi obratiti na kr. zemaljsku vladu, odio za bogoštovlje i nastavu.

§. 34. Globe, pravomoćno dosudjene radi prekršaja ovoga zakona, teku u korist uboške zaklade one upravne općine, u kojoj je prekršaj počinjen.

**Obrazac A: k §. 12. provedbene naredbe.**

**Kr. kotarska oblast u Šidu.**

Br. 8.000|1.906.

U Šidu, dne 10. srpnja 1.906.

**NAPOVIJED.**

Ovime se stavlja do općega znanja, da Matija Pavlović, rodom iz Osijeka, 30 godina star, rimo-katolik, neoženjen, kovač u Moroviću kbr. 10., namjerava pred nadležnim dušobrižnikom sklopiti mješoviti brak s Marijom Majer, rodom iz Vinkovaca, 20 god. starom evang. augzb. ispov., neudatom, kćeri obrtnika iz Surčina.

Poziva se svatko, kome je poznata kakova zakonita zapreka toj ženidbi, da je u roku od 14 dana (ili u skraćenom roku od 7 dana) prijavi ili kr. kotarskoj oblasti u Šidu neposredno ili preko općinskoga poglavarstva u Moroviću.

N. N.

kr. kotarski predstojnik.

Pribito u Šidu (Moroviću) dne 10. srpnja 1.906.

Potpis urednikov.

Skinuto dne 24. srpnja 1.906.

Potpis urednikov.

Na oglasu.

**Obrazac B. k §. 14. provedbene naredbe.**

**Kr. kotarska oblast u Šidu.**

Br. 8.000 1.906.

U Šidu, dne 28. srpnja 1.906.

Ženidba zaručnika Matije Pavlovića, rodom iz Osijeka, 30. godina staroga, rimo-katolika, neoženjenoga, kovača u Moroviću kbr. 10. i Marije Majer, rodom iz Vinkovaca, 20. godina stare, evang. augzb. isp., neudate, kćeri obrtnika u Surčinu, napovijedjena

je kod ove oblasti za stranu zaručnikovu (zaručničinu), pa nije prijavljena nikakova zakonita zapreka toj ženidbi.

Obavijest Matiji Pavloviću, rkt. župnom uredu u Moroviću i evang. augzb. isp. župnom uredu u Surčinu.

N. N.

kr. kotarski predstojnik.

**Obrazac C. k §. 14. provedbene naredbe.**

**Kr. kotarska oblast u Šidu.**

Br. 9.000|1.906.

U Šidu, dne 28. srpnja 1.906.

**ODLUKA.**

Ovdješnjim oglasom od 10. srpnja 1.906. broj 8.000 napovijedjena je za stranu Matije Pavlovića, rodod iz Osijeka, 30 godina staroga, rimo katolika, neoženjenoga, kovača u Moroviću kbr. 10., mješovita ženidba, koju namjerava sklopiti s Marijom Majer, rodod iz Vinkovaca, 20 godina starom, evang. augzb. isp., neudatom, kćeri obrtnika u Surčinu.

Protiv te ženidbe prijavljena je ovoj oblasti ženidbena zapreka srodstva u četvrtom koljenu.

Obavijest Matiji Pavloviću, rkt župnom uredu u Moroviću i ev. augzb. isp. župnom uredu u Surčinu.

N. N.

kr. kotarski predstojnik.

**Obrazac D. k. § 17. provedbene naredbe.**

**Predmet:** Mager Ivan, Zagreb, prijelaz s evang. augzb. vjeroispovijesti na rimo-katoličku.

**Zapisnik.**

od 21. listopada 1.906. spisan kod gradskoga poglavarstva u Zagrebu.

Prisutni potpisani.

Dolazi nepozvan Ivan Mager, trgovac u Zagrebu (osobno meni poznat, ili iskazan krsnim listom ili

pučko-ustaškom iskaznicom), glasom predloženoga kr-  
snoga lista 30 godina star, evang. augzb. isp., sa  
svjedocima Andrijom Jurčićem i Filipom Malićem,  
trgovcima u Zagrebu.

Andrija Jurčić i Filip Malić izjavljuju suglasno:

Ivan Mager izjavio je pred nama dne 20. listo-  
pada 1.906. kod evang. župnika u Zagrebu namjeru  
svoju, da želi prijeći iz evangeličke augzburške vje-  
roispovijesti na rimo-katoličku, ali mu je rečeni župnik  
uskratio izdati zatraženu svjedodžbu o njegovim oči-  
tovanjima:

ili

Andrija Jurčić i Filip Malić izjavljuju suglasno:

Ivan Mager došao je dne 20. listopada 1.906. u  
11 sati prije podne u pratnji nas dvojice u evang.  
augzb. i ref. isp. župni ured u Zagrebu s naročito  
nam priopćenom nakanom, da izjavi evang. župniku  
u Zagrebu svoju namjeru, da želi prijeći iz evange-  
ličke augzb. vjeroispovijesti na rimo-katoličku, ali ga  
taj župnik nije htio saslušati.

Na to izjavljuje Ivan Mager:

Moja je tvrda i ozbiljna namjera prijeći iz ev.  
augzb. vjeroispovijesti na rimo-katoličku.

Zaključeno i potpisano.

Petar Petrović v. r.,  
gradski vijećnik.

Ivan Ivanić v. r.,  
kao perovodja.

Ivan Mager v. r.

Andrija Jurčić v. v.

Filip Malić v. r.

Primlj.: kod gradskoga poglavarstva u  
Zagrebu 21. listopada 1.906.  
Broj 30.000.

Broj 30.000.

1. Evang. augzb. isp. župnom uredu
2. Župnom uredu sv. Marka

u

Z a g r e b u.

Za 1 i 2 (na prijepisu zapisnika)

Priopćuje se  
znanja radi u smislu §. 15. zakona od 17. siječnja  
1.906. o vjeroispovjednim odnosima.

Obrazac E. k § 19. provedbene naredbe.

**Knjiga prijelaza.**

| Tekući broj | Prelaznika<br>ime i prezime, mjesto<br>i vrijeme rođenja,<br>stalež, prebivalište i<br>prijašnja vjeroispo-<br>vijest | Roditelja<br>njegovih<br>ime i prezime,<br>stalež i pre-<br>bivalište | Dan, kad je<br>primljen | Opaske<br>(mjesto i vrijeme<br>obavljenih obred-<br>nih funkcija) |
|-------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------|-------------------------|-------------------------------------------------------------------|
|             |                                                                                                                       |                                                                       |                         |                                                                   |

Obrazac F. k §. 28. provedbene naredbe.

Kr. kotarska oblast u Zemunu.

Broj 30.000. U Z e m u n u, dne 20. listopada 1.906.

P r e d m e t: Nikolić Ivan, Surčin, vjera.

**ODLUKA.**

Nezakonito dijete Marije Nikolić, rimo-katolikinje, poljodjelke iz Surčina, koje je dne 20. rujna 1.906. u Surčinu kbr. 10. rođeno i dne 25. rujna 1.906. po evang. augzb. isp. obredu na ime Ivan kršteno, pa u matice krštenih evang. augzb. isp. župnoga ureda u Surčinu u svez. II. str. 10. upisano, ima se u smislu §. 20. alin. 2. zakona od 17. siječnja 1.906. o vjeroispovjednim odnosima smatrati pripadnikom rimo-katoličke vjere i u toj vjeri odgajati.

Marija Nikolić kriva je prekršaja §. 20. u savezu s §. 23. pomenutoga zakona, što je dijete dala krstiti i što ga je držala u drugoj vjeroispovijesti, nego što ono po zakonu spada, pa se uporabom §. 24. istoga zakona presudjuje na globu od 20 K.

Protiv ove odluke pristoji nezadovoljnoj stranci pravo utoka na kr. županijsku oblast u Vukovaru, koji treba u roku od 14 dana iza urudžbe predati kod ove oblasti pismeno ili usmeno u zapisnik.

Obavijest Mariji Nikolić, evang. augzb. isp. župnom uredu u Surčinu i rkt. župnom uredu u Zemunu.

N. N.

kr. kotarski predstojnik.

